

POSTANOWIENIE

Dnia 29 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński

w sprawie W. U. i J. U.,
skazanych z art. 286 § 1 k.k. i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 29 sierpnia 2023 r.,
wniosku obrońcy skarżanych
w przedmiocie wyłączenia sędziego
na podstawie art. 41a k.p.k.

p o s t a n o w i ł

pozostawić wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Obrońca skarżanych złożył wniosek o wyłączenie od orzekania w sprawie III KK 203/23 sędziego Sądu Najwyższego Marka Motuka. Argumentacja przytoczona we wniosku sprowadzała się do twierdzenia, że zachodzi podstawa z art. 41 § 1 k.p.k. do wyłączenia wyżej wymienionego sędziego od rozpoznania kasacji, gdyż podniesiony został w niej między innymi zarzut nienależytej kontroli odwoławczej (obraza art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k.) w zakresie kwestionowania w apelacji statusu sędziego sądu I instancji, ze względu na wadliwość procesu nominacji z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Orzekanie w niniejszej sprawie przez

sędziego Marka Motuka wiązałoby się więc z naruszeniem zakazu *nemo iudex in causa sua*.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek należało uznać za niedopuszczalny, co skutkowało pozostawieniem go bez rozpoznania. Na wstępie nadmienić należy, że twierdzenie o wystąpieniu w uwarunkowaniach niniejszej sprawy „*nemo iudex in causa sua*” było obarczone błędem. Abstrahując już od braku zarzutu kasacyjnego, kontestującego bezpośrednio status sędziego, za wadliwy uznać trzeba wniosek, że doszłoby takich uwarunkowaniach do złamania powyższej zasady przez rozpoznającego kasację sędziego Sądu Najwyższego powołanego przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. Sędzia w takich okolicznościach nie orzeka wszak „we własnej sprawie”, gdyż okoliczności „jego sprawy” nie stanowią przedmiotu postępowania, a wydane przez niego orzeczenie w żaden sposób nie będzie miało wpływu na sferę jego własnych uprawnień bądź obowiązków prawnych.

Z treści powołanego przez wnioskującego art. 41 § 1 k.p.k. wynika natomiast, że sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności w danej sprawie. Na podstawie art. 29 § 5 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. 2021, poz. 1904), wprowadzonego nowelizacją z 9 czerwca 2022 r. (Dz. U. poz. 1259) wprowadzono dopuszczalność badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i postępowania po powołaniu - na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 7 (strony postępowania w przedmiocie rozpoznania środka zaskarżenia), jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego

oraz charakteru sprawy. Przepis ten ustanawia szczególne postępowanie w zakresie badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności, którego zakres przedmiotowy jest węższy od przewidzianego w art. 41 § 1 k.p.k. Limitują go wskazane w przepisie kryteria, a więc między innymi te, o których mowa we wniosku - odnoszące się do okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego. Zgodzić się trzeba z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 14 października 2022 r., sygn. KRI 22/22 i z dnia 28 października 2022 r., sygn. II KK 375/22, że porównanie obu powyższych regulacji prowadzi do wniosku, iż art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym stanowi *lex specialis* względem art. 41 § 1 k.p.k. Po pierwsze dlatego, że jest przepisem o charakterze mieszanym, tj. ustrojowo-procesowym, mającym zastosowanie do sędziów Sądu Najwyższego, podczas gdy art. 41 § 1 k.p.k. ma charakter wyłącznie procesowy i odnosi się do wszystkich sędziów orzekających w postępowaniu karnym, a zatem zarówno do sędziów Sądu Najwyższego, jak i sędziów sądów powszechnych. Po drugie dlatego, że mimo pewnego wspólnego zakresu przedmiotowego art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym (uSN) zakres mimo wszystko ogranicza. Choć obie regulacje służącej mają sądowej kontroli aspektu bezstronności sędziego, to art. 41 § 1 k.p.k. ma charakter ogólny, obejmując potencjalnie wszystkie możliwe okoliczności, podczas gdy podstawy zastosowania art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym zdefiniowane zostały za pomocą kryteriów wskazanych w przepisie. Po trzecie, w ujęciu temporalnym przepis art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym jest przepisem późniejszym względem art. 41 § 1 k.p.k., co pozwala twierdzić, że wprowadzenie go do porządku prawnego wywiera skutek derogujący art. 41 § 1 k.p.k. w tej części, w której przedmioty obu regulacji się pokrywają. Większa ilość procesowych wymogów, a tym samym gwarancji przewidzianych w art. 29 § 5 uSN, także wspiera ten kierunek interpretacji. Zgodzić się trzeba również z poglądem, że odmienna wykładnia obu przepisów i stosowanie art. 41 § 1 k.p.k. dla sytuacji określonych w art. 29 § 5 uSN prowadziłaby do nieakceptowalnego obejścia tego przepisu, w szczególności obejścia wymogu dochowania terminu złożenia wniosku, obowiązku przytoczenia okoliczności uzasadniających żądanie i dowodów na ich

poparcie, a także eliminowałaby uprawnienia procesowe sędziego, którego wniosek dotyczy (art. 29 § 15 i 22 uSN).

Konsekwencją zaprezentowanej wykładni jest stwierdzenie niedopuszczalności zastosowania art. 41 § 1 k.p.k. w sytuacji, w której z treści wniosku o wyłączenie sędziego wynika, że dotyczy on okoliczności przewidzianych w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, a tak właśnie jest w niniejszej sprawie. Niedopuszczalność taka zachodzi zarówno wówczas, gdy przed złożeniem wniosku w trybie art. 41 § 1 k.p.k. toczyło się wobec określonego sędziego Sądu Najwyższego postępowanie na podstawie art. 29 § 5 – 25 ustawy o Sądzie Najwyższym, niezależnie od tego na czyj wniosek i niezależnie od formy i treści decyzji kończącej to postępowanie, jak również wtedy, gdy przed złożeniem wniosku opartego na art. 41 § 1 k.p.k. nie przeprowadzono postępowania przewidzianego w ustawie o Sądzie Najwyższym.

Wniosek o wyłączenie sędziego oparto wyłącznie na okolicznościach dotyczących powołania sędziego Sądu Najwyższego Marka Motuka na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie nowelizacji z 8 grudnia 2017r. Jest to kwestia, o której mowa w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, a co do której nie można uznać opcjonalnej dopuszczalności wniosku o wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. Zmierzałoby to bowiem do obejścia zawartego w art. 29 § 4 ustawy o Sądzie Najwyższym bezwzględnego zakazu, który nie dopuszcza możliwości podważenia orzeczenia wydanego z udziałem sędziego Sądu Najwyższego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności wyłącznie z powodu okoliczności towarzyszących powołaniu tego sędziego.

Z tych względów wniosek obrońcy, jako niedopuszczalny, Sąd Najwyższy pozostawił bez rozpoznania.

D. P.

[ł.n]

